Ч. 170 (14.419). Львів, пятниця 31. липня 1936. Pocztowa uplata oplacona ryczaltem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 219-41.
„ Друкарні: 229-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Портуґалія підтримує дипльоматично повстанців?

ПАРИЖ, 30. 7. ПАТ. Портуґальський міністр закорд. справ виїхав несподівано до Льондону. З того приводу кореспондент „Еко де Парі“ твердить, що ціллю подорожі є вияснити британському урядові, що перемога червоного уряду не годиться з портуґальськими інтересами та порадитися, як охоронити Портуґалію від комуністичної небезпеки.

ПОВСТАНЦІ КОКЕТУЮТЬ.

ТАНЖЕР, 30. 7. Райтеровому кореспондентові заявив ґен. Франко: „Наша справа набрала вже міжнародного характеру, Анґлія, Італія та Німеччина повинні ставитися до нас зі симпатією. Особисто я зовсім безкорисний; якщо наше повстання причиниться до того, щоб здушити комунізм, то буду вдоволений“. Ґен. Франко заявив, що повстанцям не бракує гроша і взагалі проявляв оптимізм.

ГОЛОВНА КВАТИРА У СЕВІЛІ.

ЛІССАБОНА, 30. 7. ПАТ. Севільське радіо повідомляє, що ґен. Франко переніс головну кватиру до Севілі, портуґальське радіо, що французький уряд продав еспанському більшу скількість літаків та що німецькі кораблі будуть демонструвати, якщо есп. уряд не дасть належної охорони нім. громадянам.

ДАЛЬШІ ДИМІСІЇ ЕСПАНСЬКИХ ДИПЛЬОМАТІВ.

БЕРЛІН, 30. 7. ПАТ. Еспанський амбасадор у Берліні, другий секретар амбасади та військовий атташе подалися до димісії. Морського атташе звільнив із служби сам уряд

Повстанчий гидроплян затопив підводне човно.

ГІБРАЛЬТАР, 30. 7. ПАТ. Вчора пополудні коло східнього берега Гібральтару дійшло до бою повстанчого гидропляна із двома урядовими підводними човнами. Один з них затонув, другий утік до Маляги.

ГІБРАЛЬТАР, 30. 7. ПАТ. Вчора пополудні „Ц 3“, влучений бомбою з гидропляна, пірнув під воду і вже не показався на поверхні.

Населення Гібральтару дарувало повстанцям 2.000 пачок тютюну та багато бандажевого матеріялу. Получення з Альжесірасом наладнане, повстанці наглядають за рухом пароплавів

ПОВСТАНЧИЙ КОМУНІКАТ.

ПАРИЖ, 30. 7. ПАТ. Севільське радіо оголосило цієї ночі довший комунікат, яким повідомляє, що урядові війська відкинені на всій лінії, всі місцевости по Аямонте (пров. Гуельва) дісталися у руки повстанців. Залізниця Мадрид-Валенсія загрожена, що утруднює прохарчування столиці. Ґен. Кієпо де Лляно заперечує, немовби після перемоги він задумував зірвати взаємини з Францією та іншими державами.

Анархія в Катальонії.

БАРСЕЛЬОНА, 30. 7. ПАТ. Катальонський президент Компаніс робить всі можливі зусилля, щоб утримати в порядку анархістичні та злочинні елементи. Не зважаючи на те, грабіжі та підпали приватних домів стають щораз то частіші, зокрема домів фашистівських діячів. У дільниці Ліль відбуваються часті ревізії, підчас них — як кажуть — наглі екзекуції.

БАРСЕЛЬОНА 30. 7 ПАТ. Німецький кружляк „Адмірал Шер“ причалив до Барсельони. Його капітан відвідав катальонського президента Компаніса.

В Палестині ллється кров.

КОРОЛІВСЬКА КОМІСІЯ

ЄРУСАЛИМ, 30. 7. ПАТ. Озброєний арабський загін напав учора на військову ескорту; 22-ох арабів згинуло.

ЄРУСАЛИМ, 30. 7. ПАТ. Підчас вчорашніх боїв у Набльос і Тулькарем згинуло 16 арабів.

ЛЬОНДОН, 30. 7. ПАТ. Мін. кольоній оголосив учора в палаті громад склад королівської комісії, що в жовтні виїде до Палестини, розглянути тамошню ситуацію. Її предсідником є визначний державний муж, що нераз уже був членом уряду, льорд Ріл

Анґльо-турецьке зближення.

ЛЬОНДОН, 30. 7. ПАТ. Британський амбасадор у Анґорі висловив турецькому урядові надію, що новий договір про чорноморські протоки буде вихідною точкою анґльо-турецької співпраці. Відповідь мін. Рушді Араса була подібного змісту.

Діти гинуть масово у большевицьких шпиталях.

„Правда“ з 27. липня ц. р. помістила статтю Лавренієва про жахливі відносини у большевицьких шпиталях для дітей. Ці шпиталі переповнені. Нові доконче потрібні. Комісар охорони здоровля Камінський вислав обіжник про конечність будови нових шпиталів для дітей, але його кинули до коша також, як це діється з повінню інших обіжників. Нечувані умовини по шпиталях підвищують відсоток смертности недужих дітей. Ще гірше виглядає справа ізоляції дітей з пошестними недугами. Доходить до таких парадоксів, що по відділах для пошестних недуг перебувають діти виздоровленці через цілими місяцями, бо служба ними зовсім не опікується ні не цікавиться.

Неграмотні секретарями районових комітетів.

„Правда“ з 28. липня в кореспонденції зі Саратова подає характеристику одного з районових секретарів півальфабета, який між іншим бере постійно участь при іспитах зрілости в середніх школах. „Правда“ пише, що таких півальфабетів у Саратовщині, які є секретарями, є аж 32-ох. Всі заходи підвчити тих напівальфабетів секретарів розбиваються об спротив самих зацікавлених, які не хочуть признатися до свого напівальфабетизму.

Присилайте передплату!

Український інтеліґент і село.

Львів, 30. липня 1936.

З вакацій вертається „перша партія“ міських інтеліґентів, ті, що провели прегарний час, серед найкращої погоди на селі, і могли би нам оповісти дещо, як наше теперішне село живе, чого бажає і чого сподівається. Загальні настрої села легко переходять до містечок і міст, — знаємо, що всюди там страшна скрута і що незавидні матеріяльні обставини впливають на політичні настрої із сильною соціяльною закраскою.

Село починає жити власним життям. Після війни воно зуміло проявити величезний організаційний хист, підготоване довголітньою передвоєнною освітньою працею, зміцнене у своїй національній свідомости великими воєнними та революційними подіями. Та саме від тої хвилини, коли наша інтеліґенція ствердила силу самостійної сільської праці, її становище до села перейшло начеб то на ділове відношення. Наші громадські діячі та організатори, ідучи на село, виступали там здебільша як представники ріжних установ та організацій і вертались до міста, як після напів „урядової“ подорожі.

Бувало, перед війною, коли прийшли вакації, інтеліґент, що сяк-так цікавився громадською роботою, вважав за свій обовязок використати час побуту на селі, щоб навязати контакт із місцевими селянами, заглянути до читальні, дати там відчит, у приватних розмовах розяснити селянам загальне національно-політичне становище і взагалі дати почин до розбудження освітньої праці на селі. Маємо враження, що ця потреба нашої інтеліґенції заникає так, начеб село зовсім не потребувало тепер помочі, або якби наш інтеліґент не вважав за вказане „приватно“ брати участь у громадській роботі.

На село виїзджає нас щораз більше. Коли давніше з сільського побуту в літі користали тільки одиниці, — тепер на феріях перебуває на селі наша інтеліґенція масово, для відпочинку і для спорту. І саме в тих наших осередках, що стали літнищами, де тієї інтеліґенції якнайбільше, можемо помітити дуже характеристичне явище, що всі ці наші літники, відомі діяльні громадяни чи зовсім звичайні гості та молодь, тримаються дивно осторонь місцевих селян так, немов би належали до загальної міжнародньої маси інтеліґенції. Колиж ці наші земляки вертаються до нас із звичайних сіл, де живуть поруч селян, здебільша в їх хатах, мало хто з них привозить із вакацій свіжі враження, той матеріял, що міг би стати підставою для зрозуміння, як і чим живе наше теперішне село.

Правда: у післявоєнних роках збільшився непомірно у нашій пресі матеріял, що його використовуємо у дописах. Із цих дописів читач нераз має враження — і воно відповідає правді, — що ми відійшли великими кроками від тої передвоєнної доби, коли театральна вистава в читальні, Шевченківський концерт або якийсь реферат були у селі великою подією. Це тепер нормальні явища, вислід нормальної культурної праці та місцевих духових потреб свідомого селянства. А проте, читаючи часто такі дописи та звіти з сіл,

залишаємось із переконанням, що там праця йде своєю чергою, що її ведуть послідовно якісь люди на місцях і що ми, міські інтелігенти, маємо до тої праці дуже мале відношення.

Наша теперішня інтелігенція, занята своїми професійними обовязками, трохи призабула, що до її обовязків належить у нас за доброю традицією цікавитись також освітньою працею на селі та прислухуватись до матеріяльних і духових потреб селянства саме в тій порі, коли інтелігент має найкращу нагоду зблизитись з селянином і щодня потрохи придивлятись до його буденного життя. Коли зважити, що тисячі наших інтелігентів виїзджають на село влітку, бодай від червня, то за три місяці можна би зібрати величезний матеріял про всі закутини наших земель і мати якнайточніший образ тих перемін, які відбуваються — якто кажуть — на наших очах, але позаразді за нашими плечима.

У теперішніх часах уже і в малих селах можна подибати інтеліґентів, що сидять там увесь рік часто як зовсім безробітні. Треба признатись із сумом, що вони підтримують слабий звязок з міськими осередками і рідко коли інформують пресу та всякі організації про те, що діється довкола них. Від безробітних і прибитих злиднями одиниць не можна вимагати ширшої безкорисної праці. І саме тим більший обовязок лежить на тих, що маючи матеріяльні засоби та відповідне становище, могли би легко, коли приїзджають на село для дозвілля, навязати звязки з місцевими селянами — читальнею, кооперативою, спортово-руханковим товариством, місцевим парохом, взагалі з народньою організацією села.

У своїх великих гаслах і широких програмах, які так легко кидаємо і з такою самовпевненістю розроблюємо по містах, відійшли ми від простої, щирої праці наших батьків і дідів, які вважали за головну громадську та політичну працю безпосередній контакт із тим, що є підставою всього нашого орґанізаційного й культурного руху та єдиною запорукою нашої будуччини: — селянином. А відійшовши від тої праці, затрачуємо теж за теоріями тверезий погляд на дійсні умовини нашого національного життя, яке пливе поруч нас занадто пинявою ходою і занадто келамутною хвилею.

Якби ми вміли вернутись до давніх добрих засад громадської праці аперед війни, то і ми знали би більше про село і село про нас.

Новий лад у високих школах СССР.

Прага, липень 1936.

Як довідуємось із совітської преси, рада народніх комісарів і центральний комітет комуністичної партії СССР за підписами Сталіна і Молотова видали низку розпорядків, які реґулюють життя й діяльність високих шкіл у СССР. Розпорядки ці мотивують тим, що при існуванні дотеперішнього високошкільного ладу підготова абсольвентів була постійно невистарчальна. Крім цього читаємо в мотивації нових розпорядків і про те, що й само приймання студентів у високі школи СССР не відповідало вимогам нормальної праці високих шкіл.

Нові розпорядки торкаються таких пятьох основних сторінок життя й діяльности високих шкіл: 1) приймання до високих шкіл СССР; 2) орґанізація навчального часу; 3) орґанізація навчальної праці; 4) керми високими школами і 5) орґанізації дисципліни у високих школах

Право вступити до високих шкіл СССР мають мати всі громадяни СССР між 17—35 роком життя, які виказуються свідоцтвом покінчення середньої школи і які крім цього зложать ще окремий іспит для вступу у високу школу. Іспит цей має складатися з російської мови, літератури і граматики, з політичних наук, з математики, фізики та хемії, а від 1937. р. ще й з одної з чужих мов — англійської, німецької або французької.

Кожний, хто бажає вписатись у високу сільськогосподарську або народньогосподарську школу, мусить ще крім цього скласти вступний іспит з географії, а кандидати до історичних, фільольоґічних та правничих факультетів — іспит з географії та історії. Крім цього розпорядок уводить вступні іспити ще з деяких спеціяльних предметів при вступі до спеціяльних шкіл ріжних типів.

Приймати до високих шкіл СССР будуть лише восени. Теж і перехід з одної високої школи одного якогось типу до другої чи з одного якогось факультету на інший може відбуватися також лише восени, себто на початку навчального року. Перехід у високу школу іншого типу дозволяють лише студентам двох перших семестрів.

Навчальний час у високих школах встановляють так: Шкільний рік зачинається 1. вересня і кінчиться 30. червня з перервами: на зимові ферії від 24. січня до 6. лютого і літні вд 1. липня до 31. серпня. Академічна година має тревати 45—50 мінут з перервами від 10—15 мінут.

Одиноким мірилом успіху студентів високих шкіл мають бути лише іспити з приписаних дисциплін та іспити практичних праць. По скінченні студій мусить кожний абсольвент скласти ще спеціяльні випускові іспити при окремій державній комісії. Комісія ця має право видавати дипломи двох ступнів: першого ступня для абсольвентів, що покінчили високу школу з успіхом „визначно“ найменше в трьох-четвертих усіх приписаних предметів і другого ступня для студентів, що всі високошкільні студії покінчили з успіхом задовільним. Одні і другі мусять ще й оборонити свою — як розпорядок її називає — дісертаційну працю.

Як бачимо, не помогли нічого ріжні-преріжні нові експерименти голосної большевицької педагоґіки, бо життя примушує навіть найбільш загорілих реформаторів таки поволи повертатись до старих, але віками випробованих форм. *М—н.*

На терені сопітських подій.

Посол д-р Троян між покривдженими селянами.

В днях 24. і 25. ц. м. приїхав до Сопоту біля Сколього посол д-р Троян, щоб розглянутися у відомому конфлікті між місцевими селянами і дідичем Ментеном. Три справи ворушать тепер громаду: 1) справа ґрунтів, одержаних від двора за колійку; 2) справа арештованих 8 громадян і 3) справа пасовиська Кичери.

Пос. Троян приступив відразу до діла й оглянув давній залізничий шлях, побудований на селянських ґрунтах як віднога від вузкоторової, тепер ще активної колійки, що веде із синевідського тартаку на 40 км. у глибину великого лісового району між Сколім і Туркою. Він ствердив наочно, що тільки в деяких місцях селяни змогли переробити свої ґрунти зпід колишньої колійки, а назагал вони перемінились раз на все в неужитки. Опісля оглянув спірні орні ґрунти і сіножати, які селяни одержали від двора в заміну за свої втрачені ґрунти, та врешті обійшов гористе пасовисько Кичеру простором 110 моргів, набуте громадою шляхом заміни від попереднього власника Аґопсовича за громадський ліс.

Вечором пос. Троян скликав до читальняного будинку кількадесять інтересованих громадян і громадянок, щоб вислухати їх реляцій. Тут привитав д-ра Трояна голова читальні, місцевий парох о. Ів. Ісайчук, представляючи зібраним посла із стрийської виборчої округи, що піклується теж інтересами місцевої громади. Пос. Троян заявив, що вже старався поінформуватись в урядових і приватних колах у Стрию та Сколім про справи, які довели до відомого конфлікту між дідичем Ментеном і населенням Сопоту. Він ствердив, що справа пасовиська Кичери находиться в руках повітового виділу, який обовязаний стояти на сторожі інтересів громади. Покищо ця справа припинена і громада може спокійно вживати Кичери як свого пасовиська. Інтервеніював теж у справі 8 сопітських громадян, арештованих перед двома тижнями під закидом опору владі, і є надія, що незабаром вони знайдуться на волі.

Щоб добути докладні інформації про сопітські справи, пос. Троян просив зібраних громадян, щоб оповіли йому як то було особливо з тою колійкою та предложили по змозі документи в цій справі. З оповідань і паперів поодиноких громадян показалося, що лісову колійку здовж села Сопіт побудувала підчас світової війни при допомозі военних бранців австрійська військова влада, щоб доставити з місцевих лісів матеріял до будови военних окопів. Тодішній власник тих лісів, Ізак Пістинер із Підгородець, відступив радо на ту ціль свої ліси, бо дістав добре відшкодування та в додатку залишалась йому готова колійка до дальшої експльоатації тих лісів після війни. При тій нагоді він відступив селянам тут і там двірські поля й сіножати як відшкодування за селянські ґрунти, забрані під колійку, на так довго, аж двір зверне їм їхні ґрунти в стані, пригожому до вжитку. На жаль, справи тієї заміни ґрунтів не полагоджено зі всіми господарями однаково та в приписаній правній формі. Двір використав несвідомість селян, а властиво селянок, яких чоловіки відійшли до армії і справу полагоджував без потрібних документів, а в деяких випадках тільки устно. Немалу ролю відіграла тут неписьменність самих селян, як свідчить один документ, де кількадесять громадян підписалось тільки хрестиками. Справу винагороди селян за втрачені ґрунти пробував через упорядкувати в 1921 р. стрийський староста Гольчевський, що прибув на місце і списав з кожним інтересованим громадянином протокол у справі полагоди його винагороди. Дотичні документи находяться тепер певно в архіві стрийського староства. З того часу минуло 15 літ, коли селяни вживали без ніякої перешкоди заміненої двірські поля і сіножати. Аж новий власник сопітських ґрунтів і лісів, п. Петер Ментен, що купив їх майже за безцін наліцитації, заквестіонував право вживання не тільки ґрунтів і сіножатей, відступлених селянам за колійку, але навіть право громади до пасовиська Кичери, набутого зовсім правильно в заміну за громадський ліс.

П. Ментен не почувається до ніяких зобовязань, даних його попередниками, тим більше, що вони не занотовані якслід у ґрунтових книгах. Його претенсії улекшила в додатку сама громада, яка не виступила з відповідними застереженнями при нагоді, коли судовий коморник зводив п. Ментена в посідання всіх; при тім і спірних ґрунтів. Витворилася трудна для селян ситуація, де моральна слушність і людський сентимент є по стороні громади, а формальне право по стороні дідича, який використовує безпощадно давні занедбання і правні недотягнення селян. Справа вимагає дальших студій документів та совісного розглянення компетентної влади. Посол Троян, який досліджував цю справу на місці дуже пильно і випитував селян навіть на другий день, обіцяв зробити все можливе, щоби громада вийшла з тої справи без кривди.

Треба признати, що сопітські громадяни виявили у своїм конфлікті з дідичем велику солідарність і подивугідну рівновагу духа, віряти свято в слушність своїх прав. Особливо жіноцтво виказало велику силу громадянсько-суспільного духа і веде провід в обороні громадських прав. Воно теж найбільше горнулось з довірям до свого посла і хотіло задержати його в селі довший час. На жаль, пос. Троян відїхав на другий день до Сколього, щоб занятися долею арештованих 8 громадян, між якими аж 5 осіб належить до одної родини Клосовських.

Вкінці слід зазначити, що справою сопітських подій зацікавився теж пос. д-р Витвицький, який зараз після арештувань інтервеніював у компетентних урядових чинників і досі пильнує цієї справи. О. К.

Дати в часі літа один фестин, одну аматвиставу, один концерт, один попис, одну забаву, чи яку іншу імпрезу в користь Централі Рідної Школи — це не тільки обовязок кружків „Рідної Школи“, але й усіх українських товариств

29. липня — уродини Е. Митрополита.

День 29. ц. м. з нагоди уродин Е. Митрополита Кир Андрея відправив на його інтенцію в катедрі св. Юра о. мітрат Бохак співану Службу Божу. Тогож дня зібралися в Митрополита трійка оста лих у Львові крилошан і о. крил. проф. д-р Лаба промовив до Е. Митрополита ось-якими словами:

Ваше Високопреосвященство!

Маленьким вакаційним гуртком приходимо до Вас, Ексцеленціє, з привітом, поклоном і най сердечнішими побажаннями в цієї нагоди, що В. Е. переступають саме нині з першого у другий ювилейний рік Вашого всім нам так дуже цінного життя. Св. Письмо назначує людині пересічну мі ру життя 70-ку літ з понурим застереженням: а що понад те — то „труд і болізнь". З подивом і з правдивим вбудуванням глядимо на Вас, В. Е., що Ви трудитеся, наче6 не були 70-літнім Ювиля том, ще і з надолугою, що терпите, наче6 у Вас ні якої болізни не було. Господь Бог, видно, назна чив Вам, Ексцеленціє, іншу, виняткову міру, так як і Ви виняткова Людина всіми своїми прикме тами і своїм винятковим післанництвом у вияткових часах. Так ми собі толкуємо волю Господа Бога і так Господа Бога просимо, щоб Він зберіг Вас для нашої Церкви і для нашого українського народу ще довгі літа. Пок. Товариш Владика еп. Гебей сказав про Вас, Ексцеленціє, на зїзді владик у Львові незабутні слова: „Ви наша слава, Ви наше сонце!" Кілько разів прийдемо до Вас, Ексцеленціє, в роковини Ваших уродин, хочемо заставати Вас таким бадьорим, як нині, та відхо дити від Вас з радісним почуванням душі, що наше Сонце ще високо.

По тих словах о. крил. Лаби о. Митрополит сердечно подякував за бажання. Присутні зауважили, що Митрополит почуває себе незвичайно добре. Це потвердив і сам Митрополит, що небувалі горячі дні роблять йому дуже добре.

Народнє вчительство і його орґанізація.

Виясненія до статтей п. н. „Українське вчительство на розпутті".

II.

Приглянемося і розберім вище наведені закиди і кілько в них правди? На першім пляні є „репрезентаційна система". Репрезентаційну систему впровадили в себе Т-ва Просвіта, Рідна Школа, Ревізійний Союз, Маслосоюз і інші установи та організації. Всюди вона добра й нікому навіть не в думці вважати її за лихо цілої установи. Така сама репрезентаційна система в Т-ві ВПУВ — є найбільшим злом? Цю систему не накинено зверху — її приняли великою більшістю голосів Заг. Збори і то за часів та з почину давнього проводу в 1925 і 1928 р. Чи автори не були тоді членами Т-ва ВПУВ, що цього не знають? Отже нащо ширити баламуцтво?

„Він, член Т-ва, знав, що не є там манекіном, не є бездушним грамофоном, що говорить на віддаль, але й має право голосування, та що його голос може вплинути на поправу відносин в Т-ві. Введення репрезентаційної системи, яка полягає на висилці делеґатів від окружних Відділів, при чому дуже часто попадають туди люди, або випадкові (хто має свою справу у Львові) або спеціяльно дібрані і поділ членів ВПУВ на відповідних і невідповідних, на повноправних і обезправнених, все це зменшило круг безпосередньо зацікавлених своїм власним становим Т-вом і для ВПУВ мало фатальні наслідки. Половина українського вчительства, яку можна було приєднати в члени, осталась на жаль поза бортом ВПУВ. Добрий провід Т-ва не повинен чейже боятися голосу загалу цієї „черні низової". Цеж так само інтеліґентний елемент, як і ті в проводі, цеж ті самі товариші вчителі."

Однак твердження автора, що делегати це випадкові люди, само собою цілком випадкове. Не провід Т-ва іменує делеґатів. Їх вибирають Заг. Збори Окружних Відділів звичайною більшістю голосів. І саме тому, що тих а не інших вибирають, можна погодитися з думкою автора, що делегати це люди „спеціяльно дібрані". Але так воно буває у всіх тих установах, що ввели в себе репрезентаційну систему. Ми вважаємо, що випадкових делегатів зовсім нема, а є лише спеціяльно дібрані.

Щоби перевести поділ членів на відповідних і невідповідних, повноправних і обезправнених, автор згаданої статті промовчує нарочно вище загальне добро, промовчує те, що всеж кожний член Т-ва має статутом запоручене право брати участь у Заг. Зборі, промовляти, інтерпелювати, ставити внесення, бути вибраним до всіх управних органів Т-ва. Підпадає він тільки одному обмеженню і то в користь загального добра: не має права голосувати, бо цим правом наділені тільки делеґати, на кожну 10-ку членів 1 делеґат повітового Відділу Т-ва, члени Г. У. і члени Контр. Комісії. „Добрий провід Т-ва" дійсно зовсім не боїться голосу загалу членів, як автор каже „черні низової" і дійсно уважно прислухується до цього голосу, який широко лунає на кожних Загальних Зборах у дискусії при кожній точці порядку нарад, багато краще і корисніше, ніж по статтях і брошурах кількох невдоволених осіб, які непотрібно волять чомусь-то на Заг. Зборі мовчати. Уділюючи голосу Президія Зборів ніколи не питала й не питає чи зголошений бесідник є делеґатом чи ні. Автор мабуть бажав би Загальний Збір з діловою програмою замінити на віче. Розуміємо, що це для декого було би догідне, але для добра Т-ва напевне ні.

Автор статтей не погоджується також на теперішню Комісію-Матку. „На цілому світі, каже він, водиться так, що Комісію-Матку вибирає сам Збір якоїсь установи. Навіть великі всенародні установи, що начислюють сотні тисяч членів звичайно не вибирають більше як 10 членів комісії-матки. Одна комісія-матка ВПУВ не є виборна, отже не є виявом Заг. Зборів. Вона постійно складається з голов усіх Відділів Т-ва і їх заступників (коло 40—50 членів), значить з осіб, яких діяльність мають обмірковувати й осудити дотичні Заг. Збори."

Окрім того були ще й особливі мотиви, що промовляли за введенням репрезентаційної системи. Члени Т-ва ВПУВ розкинені по цілій Польщі. Осідком Т-ва є Львів. Тут відбуваються Заг. Збори Т-ва ВПУВ. Члени Т-ва, що живуть ближче Львова приїжджають на Збори майже всі. Менше членів приїжджає з дальше віддалених околиць Львова, а майже ніхто з далеких сторін, бо це получене з великими коштами. В цім випадку рішальний вплив на провід Т-ва без репрезентаційної системи мали би члени, що живуть у прильвівських повітах, або таки

Ф. А. ЗАЙФЕРТ.

УСМІШКА ЩАСТЯ.

Шофер Франц Бенеке позіхнув.

І це має бути життя! Часом трапиться якийсь гість, часом даремне ждеш і нема нікого. Часто стоїш цілими днями та ночами на дощі та холоді без сотика зарібку. Десь-колись трапиться якийсь нічний гість, якого повезеш на далеке передмістя, а відтак знов ждеш даремно! І це називається життям! Якби так приміститися де в якому богатому домі за сторожа — але де; ледви зявиться якесь вільне місце, як уже цілі сотні кандидатів аж бються за таке місце!

Важкі часи! Та чи прийдуть коли кращі?

Франц Бенеке позіхнув іще раз, пересунув свій шкіряний кашкет на потилицю і почав розвивати папір, де були два куснї хліба, що йому дала його мати, як ранком збирався до ґаражу.

— Ви вільні? Завезіть мене до „Европейського готелю"!

Шофер оглянувся. Біля нього стояла молода дама. Елеґантна була, навіть дуже, починаючи з широко викроєних ясних пантофликів, аж до капелюшка засуненого глибоко, що огортав наполовину кокетливе, ніжно вкрите пудром личко.

— Европейський Готель — повторила ще раз незнайома, сідаючи в авто.

Сніданок зник у кишені шофера, що в тому самому моменті сидів уже на своєму місці.

— Европейський Готель — повторив він відповідаючи. Мотор загудів, авто рвануло і покотилось. Підчас їзди майнула у шоферовій голові думка: „Я немов та машина. Приходять, приказують і я їду. Як уже доволі мають їзди, я стаю, зупиняюсь з боку на вулиці і жду, аж знову буде мене хто потребувати. Я живу не як людина, а радше, як складова частинка моєї машини. Те, чого інжинір не міг уже змайструвати, щоб він повертався сам на закрутах, щоб виминав прохожих, це роблю я. В найкращому разі я є тільки додатком до машини в авті ч. 365. І це також зветься життя"!..

Та треба було вважати, не було часу думати. Переїздив трамвай, переходили прохожі. Уважати треба, щоб яке лихо не скоїлось!

На розі поліцай підняв руку вгору. Спинився довгий ряд авт, тільки мотори тремтіли вистукуючи свої обороти на місці.

Франц Бенеке повернувся і глянув на свого гостя. Яка гарна була ця дівчина, яку оце віз він по блискучому асфальті! Хто вона, тутешня чи чужинка може? Її вимова скидалася на чужинецьку. Може вона одна з тих, що швендяються по світі, багаті, незалежні, ніякої журн не мають, зате мають багато грошей! Тоді як інші десь там мозоляться, щоб утримати те їх багатство і побільшити його. Певно має її батько копальні якісь чи фабрики та багато грошей!

Шофер нагнувся дещо на своєму місці, ще раз кинув оком на неї. Дійсно гарна дівчина! Коротко пристрижені кучерики, що визирали зпід капелюшка були чорні, аж фіолетно-чорні і блискучі. Червоно підмальовані уста тремтіли за кожним порухом мотору. Дивилася на струю, що перепливала впоперек вулиці — струю авт та возів.

Дійсно, ця дівчина, або може молода жінка, зуміла з цілою рафінованістю зробити із себе особу гарну та гідну пожадання.

Якесь гірке почування огорнуло Франца Бенеке.

Чи такі люди, — думав він, — знають, як живеться такому бідоласі, як він?

Став думати про дівчата, свої знайомі. Були й гарні поміж ними, та ніодна не могла рівнятися до тої красуні, яку він віз. Про одяг вже і не згадуючи.

Поліцай дав знак і знов ожив отой ряд, що завмер був у тимчасовому дожиданні. Великий „Пакард", що находився безпосередньо перед Францовим возом, заколихався і рванув вперед. За ним подався Франц.

І знову охопили його ті самі думки, що раніше.

Якби так зажити, як живуть багаті люди, якби так мати таку дівчину, як оця...

Якже інакше виглядав би тоді світ?

Авто котилося все вперед і завернуло в бічну вулицю. Дама підняла руку.

„Европейський Готель".

Стоп! Мотор задриготів. Вона легонько вискочила з авта.

— Заждіть, я зараз вертаюсь!

Шофер Бенеке глянув на таксометер.

— Довго буде це тривати?

Вона всміхнулася, зрозуміла мабуть у чому річ, бо беручи в руки торбинку, спитала:

— Скільки?

— Сімдесятьпять фенігів.

Вона подала йому марку.

— Ось прошу! Сховайте решту! Заждіть, я зараз вертаюсь!

Портієр відчинив широко ошклені двері. Дама зникла в готелі.

Бенеке аж почорнів від люті, коли побачив, що портієр, якого лівреа аж блистіла від золотистих нашивок, оглянувся за його гостею. Ну, так, що вона і йому подобалась, це було зрозуміло — та чи мусів він аж так наявно це показувати? Такий старуган, певно в дома у нього жінка й копиця дітей!

Біля готелевого входу стояв старий чоловік з ґазетами. Цілий перед його сухорлявої постаті був обвішений ґазетами. Вигрівався терпеливо у сонці при готелевій брамі.

Бенеке сидів на своєму місці, і дивився на розносчика ґазет. Здавалося, що сензаційні наголовки поодиноких ґазет аж кричали на цілу вулицю.

— Союз Народів! — Літні перегони! — Конфлікт в Альбанії! — Десять тисяч марок нагороди!...

Шофер похилився дещо в бік, щоби краще читати. Дійсно десять тисяч марок нагороди!

(Далі буде).

у самім Львові. Так було перед введенням репрезентаційної системи і з цього приводу бували голоси невдоволення.

Помиляється автор, коли твердить, що комісія-матка не є виборна і не є виявом волі Заг. Зборів. Голова, заст. голови Відділу, а на випадок, як він перешкоджений, іншого уповажненого Відділом делегата вибирають Заг. Збори свого Відділу, отже є виявом волі членів даного Відділу. Отже воля всіх членів Т-ва є в Комісії-Матці зовсім представлена, тимбільше, що до неї кожний Відділ висилає тільки одного члена, а в сумі є їх стільки членів Комісії, кілько є Відділів. Різниця та тільки, що коли звичайно вибирають К.-М. на Заг. Зборі (дуже часто випадково), то тут вибирають її далеко ще перед Заг. Збором, бо на Заг. Зборах Окр. Відділів. Члени К.-М. мають час подумати, кого потім пропонувати до вибору. На Заг. Зборах Окружних Відділів члени дають директиви й висказують свої побажання делегатові до Комісії-Матки, як і всім іншим делегатам. До того ж Заг. Збори ВПУВ не обмірковують діяльности делегатів до К.-М. (Їх діяльність, як голов Окр. Відділів обмірковували вже Заг. Збори Окр. Відділів), тільки діяльність Гол. Управи і дирекції.

Дивує автора й те, що К.-М. відбуває засідання день перед Заг. Зборами. Практика виказала, що це дуже хосенний практичний спосіб, щоб утримати поважний настрій і діловість самих Заг. Зборів. Передовсім відпадають усякі торги на Заг. Зборах про членів Комісії-Матки. Також більше число членів Комісії-Матки дає запоруку доцільнішого спису кандидатів на членів Гол. Управи, яких Заг. Збір на другий день вибирає без зміни або із змінами, без зайвої дискусії. На Комісії-Матці, яка є рівночасно конференцією голов повітових Відділів Т-ва, є реферати ідеольогічного та організаційного характеру. У спокійній атмосфері йде дискусія. Члени Комісії-Матки звідомляють потім членів Відділів про зміст рефератів і дискусії на сходинах Відділу. На самих Заг. Зборах нема часу на реферати, — дискусія відбувається поквапно, щоб можна було вичерпати порядок нарад Заг. Зборів. „Славну-преславну" численну Комісію-Матку з її засіданнями день перед Заг. Зборами покликала до життя потреба і довголітній досвід, а не примха, або побічні цілі. Торічний Заг. Збір устійнив усіми голосами основи складу Комісії-Матки та її завдання в однопілім обовязковім правильнику нарад Заг. Збору, тому тепер Заг. Збори відбуваються справно, значно заощаджуючи час на позитивну і ділову дискусію, на якій усім проводам Т-ва повинно залежати.

Коли щось пожиточне — ми не цікавимося тим, чи є воно ще в кого на земській кулі, чи ні. Закид, що члени Дирекції мають, чи не вирішний вплив на приїздних постійних членів Комісії-Матки щодо добору членів Надзірної Ради вважаємо дещо образливим для членів Комісії-Матки, себто голов повітових Відділів Т-ва. Якто автор оцінює їх інтелектуальну вартість, коли голосить такі диковини? Автор нарікає, що свого часу члени Комісії-Матки викинули були за двері мандатову комісію, яка з доручення Заг. Зборів прийшла провірити правосильність мандатів членів Комісії-Матки. Це сталось раз, ще за попереднього Проводу. Уведення Комісії-Матки на теперішніх основах, унятих у правильник, усунуло можливість повторення подібного випадку.

А тепер дещо про „Учит. Слово" та „Правну пораду", які автор безпощадно скритикував, щоб доказати, що вони не сповняють свого обовязку. Автор пише от що: „На жаль в останніх літах „Учит. Слово" не виконує ролі речника українського вчительства, ані не є його оборонцем та трибуною у правдивому значінні цього слова. Воно прямо оминає ті найбільше життєві безпосередні справи українського вчительства. В тому самому часі „Глос Научицельскі", орган „Звйонзку польського вчительства" переповнений описами недолі польського вчительства, а у вільній Трибуні „Глосу" аж кишить від звідомлень про переслідування вчителів і надуживання інспекторів. Основну ідею творців ВПУВ дати моральну підтримку українському вчительству в першу чергу друкованим словом теперішня управа знехтувала. При порівнянні тих двох станових органів читач мусить мати враження, немовби відношення шкільної влади до учителів українців було куди краще, ніж до поляків. Колиб хтось хотів відтворити собі приблизний образ важкого життя-буття українського вчителя за останніх 10 літ, то буде примушений шукати за цим у щоденній українській пресі і по інших наших журналах, бо описів мартирольогії укр. вчительства в його становому органі „Учительське Слово" не найде". Шануємо добру волю автора, що бажає вказати проводові добрий шлях. Однак не можемо ніяк зрозуміти, як міг він писати про речі, про які чи не знав, чи не хотів знати. Автор не задав собі труду переглянути хочби тільки останніх 6 чисел „Учит. Слова" за рік 1936. В кожному числі знайшов би щонайменше 2, а то й 4 статті з життя-буття вчительства, або описів його мартирольогії. До цих чисел „Учит. Слова" відсилаємо цікавих. Чи багато є статтей в щоденній пресі на теми мартирольогії українського вчительства? Нехай би автор зладив спис таких статтей.

Всі вище подані статті вказують, що автор осудив управу у знехтуванні ідеї творців Т-ва несправедливо. „Учит. Слово" є головним оборонцем прав учителів української народности на працю й на життя. Народне українське вчительство свідоме того, що численні кола української суспільности недоцінюють значіння української школи і рідного вчителя. Тимто теж українське вчительство мусить покладатись переважно на власні сили і дорожить своїм органом. Учительство знає, що тільки „Учительське Слово" стоїть безупинно на сторожі його прав і гідности. Автім — немає нічого ідеального на світі. Не є теж ідеально редаговане „Учит. Слово" і „Шлях виховання й навчання", як і багато-багато інших журналів. Але поліпшення і доповнення недостач найкраще виконати співпрацею у видавництвах.

Автор порівнює „Глос Научицельскі" з „Учительським Словом". Яке невідповідне порівнання! Чи те, що вільно „Звйонзкові" і „Глосові Научицельському" вільно теж „Взаїмній Помочі У. В." і „Учит. Словові"? Був випадок, що в „Учит. Слові" передруковано живцем статтю з „Глосу", без ніяких коментарів. „Учительське Слово" сконфісковано, а відповідального редактора присуджено на 7 діб арешту. Чи забув автор теж про припинення діяльности Т-ва в 1923 р.? Ми розуміємо, що 7 діб арешту це дрібна справа, але вище понад 7 діб арешту вважаємо саме істнування хочби і неповноправної організації. Т-во ВПУВ має великі всесторонні зобовязання супроти своїх членів. Чи на випадок розвязання Т-ва займеться суспільність чи якась інша установа долею народнього вчительства та його родини? Чи забезпечить його перед матеріяльною нуждою. Напевно ні! Доказом цього хочби матеріяльне незабезпечення вчительства Р. Ш. До нинішнього дня українського народнього вчителя, державного чи рідношкільного, громадянство легковажить і чомусь стрічає з нехіттю. Вищі кола громадянства конче хочуть, щоби народній учитель стояв проти них низенько. Доказом цього хоч би факт, з яким вдовіллям українська преса містить статті незнаних авторів проти „Взаїмної Помочі" й її Управи. Чи поставилась би українська преса в цей спосіб до іншої української установи? Вона знає наше положення, що боронитися нам трудно — ба й писати не все можна, й тому у висловах стає занадто свобідна.

Автор атакує провід за статтю поміщену в „Учит. Слові" в місяці жовтні 1933 р. Він навів кілька речень зі згаданої статті і готовить з них зброю проти проводу. Ця справа надто делікатна, щоб можна прилюдно широко про неї писати і справу висвітлювати. Перипетії з появою цієї статті Провід Т-ва вияснив свого часу перед покликаним форум і з конечности приняв на себе неповинно наслідки за появу цієї статті. Автім — такі і подібні „засадничі речі" грапляються й іншим часописам. Автор статті в „Ділі" повинен про це знати, коли ближче цікавиться подіями на терені Т-ва. Колиж знав, а проте зачіпив цю справу, так це тільки знак його злої волі. Легко було бл. п. Т. Стронському і ред. М. Тараньковi прилюдно відсепаруватися від того роду енунціяції офіціоза ВПУВ, „які компромітують увесь учительський стан", бо вони вже не відповідали офіційно за долю Т-ва. Але так не міг зробити провід. Міг тільки забезпечитись на будуче від подібних несподіванок, що випливали зі старого режіму в Т-ві і це новий провід зробив.

Автор вибирає із статтей „Учит. Слова" не тільки окремі речення, але вириває поодинокі слова, як от „назадники, колоди, шкідники, самолюби", без огляду до чого вони відносяться. „Такі епітети" — пише автор — „одних звуджують, інших ображають". Ужиття слів у відношенні до вчителів **незорганізованих** в Т-ві, що це „асуспільний елемент, блудні лицарі" — називає автор даниням нечленів. Цеж технічні терміни на означення неорганізованих осіб, які рішуче у житті нації і в житті даної професійної групи не можуть становити вартости. Миж слабі саме потуранням цього роду явищам. Сам автор в іншім місці пише, що ВПУВ до війни вела переможну боротьбу „з трусливістю, плазунством та безхарактерністю самого таки українського вчительства". Чи це версальські слова? Ми і тепер не критикуємо автора за ці слова, бо чейже дані поняття треба означувати підхожими термінами. Чи тепер погляди автора змінилися і він мусить брати в оборону нечленів Т-ва, яких сам осуджував ясними висловами, споминаючи довоєнні часи?

Дирекція Т-ва ВПУВ.

(Докінчення буде).

Тракторів не вміють обслуговувати, а коней не мають.

„Ізвестія" з 26. липня помістили довший репортаж М. Осінського з інспекційної подорожі по Совітській Україні та інших полудневих землях СССР. Цікаву характеристику подав Осінський про працю комбайнів. Виявляється, що так звана рекордоманія в СССР саме обнизила видайність праці машинно-тракторних стацій та збільшила страти просто тому, що тракторів, комбайнів і т. д. темна маса не вміє обслуговувати. Керманичі комбайнів у погоні за стахановськими рекордами підіймаються обовязків, яких опісля не можуть виконати. Крім того зовсім без нагляду машинами кермують слабо виквалiфіковані керманичі, які зовсім не знають механізму. Дуже погано відбивається на праці комбайнів неналадна організація транспортової обслуги. Спеціяльно відчувають у совхозах недостачу коней. Якщо йде про збір збіжжя Осінський запевняє, що збір є такий самий, як минулого року, а в богатьох випадках навіть кращий.

ІЗ СОКІЛЬСЬКОГО ЖИТТЯ.

Районове Сокільське Свято в Богородчанах.

Богородчанський район починає рухатись. Неділя 26. ц. м. була доказом, що сокільська організація йде вперед, перерганізувавши своє внутрішнє життя.

Площа до вправ „Під Горою" у Старих Богородчанах була дуже гарно прибрана. Вправи почалися звітом перед відпоручниками Сокола, Батька побр. Волод. Тихолізом зі Львова та побр. проф. Заславським зі Станиславова і дефілядою вправляючих (224). До вправ вільноруч 8-такт. укл. проф Заславського стануло 81 побратимів. Вправи випали задовільно. Посестри в числі 118 досить легко відтворили збірку „Як цвітки". Деякі зміни у вправах знищили їх легкість. 4-ої вправи не вправляли. 24 учасників виконало 4-тактові вправи шабельками — непідготовані, до того уклад музики не надавався до їх виконання. До трійкових веж стануло 54 побратимів. Вежі роздроблені на 8 веж по 2 такти з 4-тої вправи „Будуймо" укл. Благітки. Найгарніша точка програми — це вежі (12 побр.) гнізда Саджава. Побратими та посестри богородчанського гнізда відтанцювали гарно „Гопака", „Катерину" та „Запорожця". До дуже цікавих точок треба зачислити біг наколесників на просторі 9 км., що відбувся при великому зацікавленні. Стартувало 8. Біг скінчило 3: — 1) Підлуський Ярослав (Сокіл — Богородчани) в часі 10 хв. і 15 сек.; 2) Мороз Микола (Сокіл — Саджава) в часі 10 хв. 27 сек., 3) Мартинець Роман (Сокіл — Богородчани) 11 хв. До змагань поза конкурсом станув змагун У. С. К. Станиславів Зубаль, який повівся підчас бігу дуже не по спортовому. На цьому місці треба такий виступ napятнувати. Думаю, що У. С. С. витягне з цього відповідні консеквенції. Національним та сокільським гимном закінчено це прегарне свято.

Потім відбувся ще масовий біг на 100 м. Стартувало 27 побратимів. 1) Надрага Дмитро (С. Саджава) 12.2 сек., 2) Середюк Михайло (С. Саджава) 12.3 сек., 3) Середюк Дмитро (С. Саджава) 12.5 сек. У змаганнях у відбиванці Сокіл Станиславів I виграв по тяжкій боротьбі зі Соколом Богородчани (17.15, 15:11) 2:0. Крім цього відбувся ще скок увисочінь учасників.

Під вечір запалено ватру, при якій відбулася гутірка на сокільські теми.

Свято полишило незатерте враження.

По святі відбулися вечерниці, де соколи з усіх гнізд провели кілька годин у гарному настрої

озл.

Соняшна радість.

Репортаж з відвідин дитячих півосель у Львові.

Цим разом ні словечка про еспанську революцію, ні про політичні конфлікти, навіть про Абісинію й негуса не буде в цьому репортажі згадки.

Соняшна радість загніздилась не в полудневих краях, чи хочби в гірських літнищах, але на передмістях запорошеного й розпеченого як цеглярська піч Львова.

Соняшна радість кипить на дитячих півоселях, що їх рік-річно уладжує Т-во „Українська Захоронка". Про ці півоселі дуже мало знає українське громадянство, а навіть, коли знає, не дуже ними цікавиться.

А шкода! Хто тільки раз приглянувся життю дітвори на півоселях, відразу зрозуміє їх виховне значіння. Адже більше як **пів тисячки** української дітвори має сім вакаційних тижнів, те, про що цілий рік хіба тільки мріяти може. Повний і смачний харч, прогульки якнайдальше від трійливого задуху великого міста й свою рідну, повну посвяти опіку.

СТРІЧА ПІВОСЕЛЬ.

На запрошення енергійної голови Української Захоронки п-ні Ракової вибираюсь на стрічу трьох півосель на Святоюрській Горі. На просторому подвірі засіла дітвора до підвечірку. Тому, що мало столів, частина дітей бавиться в „царівну", інша частина співає улюблену півосельну пісоньку „Чумайда". Гостей витають діти хоровим, веселим „Гараздˮ!

Приємно дивитися на розсміяні, безжурні личка дітей, що немов курята обступили свої „пані" й кожне на свій лад хоче щось оповісти. Всі говорять і всі мають слушність і всіх треба погодити.

Гості, значить представники українських редакцій, дістають теж підвечірок. Какао й пампухи. Апетит дітвори справді завзяливий і заїдаємо смачно підвечірок, приглядаючись при тім дітям. Бачимо, що малі ротики ховаються раз-у-раз за горнятками ріжної величини й барви і що хвилини чиясь голівка відривається від столика й біжить до „газдиніˮ по „репетку".

КІЛЬКА ЦИФР.

Користаємо з нагоди, що з нами сидить технічна управителька всіх півосель п-ні Ільницька, і тому, що самі не маємо серця просити „репети", щоб не кривдити дитячих апетитів, просимо подати нам кілька даних про українські півоселі Львова. Очевидно, що ті дані дістаємо з приємною усмішкою.

Всіх півосель у Львові є девять, а саме: **на Богданівці, Сигнівці, Левандівці, на Городецькім, у святім Юрі, на Клепарові, Жовківськім, Личакові та Знесінні.**

Кожна півоселя має свою управительку й педагогічну силу. Всі управительки й помічниці — це учительки, що мусіли ще крім того перейти воєвідський півосельний курс. Кожна півоселя має свою кухарку. Півоселі тривають сім тижнів. Діти сходяться вранці в год. 8.30 і перебувають разом до години 5-ої пополудні та дістають друге снідання, обід із трьох страв і підвечірок. Багато дітей, як пояснює нам управителька, це такі бідаки, що те, що їдять на півоселі, це їхне цілоденне удержання, бо в іншім випадку пригорнулаб їх вулиця, з хлїб раз на день або й ні. Всіх дітей, як ми вже згадали, є поверх пів тисячки. Прохарчування одної дитини денно коштує 35 сотиків. Значить, на 1 дитину припадає за час цілих півосель приблизно 15—18 зол. Рахуючи згрубша прохарчування всіх дітей, ледви можна вдоволитись цифрою 10.000 зол. А інші видатки?

ФОНДИ.

Фондів на ведення півосель не має Комітет майже ніяких. Кожного року дає частину грошей добродій української дітвори Ексц. Митрополит Шептицький, дещо „капне" з прилюдних збірок... і дещо дає „ласкавою" рукою львівський магістрат (субвенція 10 сот. на дитину в харчах, але міські польські півоселі дістають повних 35 сотиків на дитину, даровий переїзд трамваями і т. д.).

За решту фондів мусять дбати самі управительки, уладжуючи ріжні імпрези. Слід ще притім згадати оплати, по 6 зол. від дитини, але майже ніхто більше не платить як 1 зол. вписового. — Не платять, бо не мають! — пояснює наша інформаторка.

Вкінці прощаю святоюрську півоселю й обіцяю собі заглянути ще й на інші півоселі, де справді ніхто не турбується тим, що важкі події колибають бабусею Европою, не журиться навіть тим, що за кілька тижнів знову треба буде вернутись у голодні мури сутерин.

Тут справді царює гомінна, безжурна, соняшна радість. А тієї радости так у нас мало!

Р. С.

З українського життя в Німеччині.

Як працює Українське Національне Обєднання.

Українське Національне Обєднання („УНО") в Німеччині повстало в 1933 році після здобуття влади німецькою націонал-соціялістичною партією. Основоположники УНО поставили були первісно собі занадто великі завдання, але з побільшенням організаційного досвіду саме життя виявило, що треба обмежитись до чогось малого, але реального, і що з того малого треба почипати.

Ідучи за вимогами життя, обмежило УНО після смерти свого першого голови, бл. п. Федора Королева, свою діяльність на таких завданнях: 1) прямувати до усунення розбіжностей серед українців у Німеччині, оживити громадське життя і старатися зблизити поміж собою поодиноких українців взагалі та членів УНО зокрема; 2) влаштовувати частіше виклади; 3) навязати близькі приятельські відносини з противбольшевицькими представниками поневолених народів у СССР; 4) поглиблювати приязні відносини з німецьким громадянством; 5) заложити мандрівну бібліотеку для полекшення національної праці серед розкиданих по Німеччині українців.

В міру змоги старалось УНО повищі завдання здійснити. За рік праці відбулося 20 ширших сходин. Крім того влаштовано в 1935 р.: урочисту панахиду по бл. п. С. Петлюрі, свято 1. листопада, Святий Вечір та ін. і в 1936 р.: свято 22. січня та врочисту панахиду й академію в десяті роковини вбивства С. Петлюри.

На товариських сходинах та інших імпрезах УНО виголосив цілий гурт відомих українських громадян 17 рефератів: („160-ліття народження Петра Прокоповича", „Український Національний Конгрес", „Харківський Університет", „Всеукраїнське значіння 1. листопада", „Повстання 15. 9. 1918 р.", „29. листопада 1920 р. (останній перехід через Збруч"), „Зимовий Похід", „22. січня", „Нечуй-Левицький", „Перший Всеукраїнський Національний Конгрес у Києві (19—21. квітня 1917 р.)", „Гадяцька Умова", „Українська еміграція у Франції", „Життя гетьмана Івана Мазепи", „Білоцерківська Умова", „Правний бік 1. листопада", „Котляревський", „Українські вояки в московській армії"). З викладів, які виголосили на урядженнях УНО у німецькій мові чу-

о. О. ПРИСТАЙ. 67

В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАВИЛОНІ.

Фабрика в Деферіст займала площу величини кількох акрів землі. Папір виробляли в ній з дерева. Передовсім впадало в очі багацько стосів, зложених з довших обкорених полін. Сотнями сплавлювали їх по воді до тартаку, де одна пила розрізувала їх на менші поліна, друга на малі кусники. Звідтіля знову вода несла їх на своїм хребті до великих залізних кадей. Тут варили дерево у воді, що була змішана з хемічними квасами, щоб воно зовсім розварилося на „папку". В цій частині фабрики панував такий їдкий випар і сморід, що годі було довго витримати. Робітники не працювали там, тільки час-до-часу приходив один з них з маскою, щоб переконатися, чи машини в порядку.

Розварене дерево, що виглядало, немов рідке тісто, перепускали до іншої каді й додавали до нього всяких хемічних сполук. А потім далі варили, доки розварене дерево не зробилося клейкувате, як карук. Цю масу впускали ще до іншої каді, де вона гусла, й врешті до циліндрів, що водночас висушували її, вальцували й викидали довгі та широкі пласти готового паперу.

По оглядинах фабрики, освіжившись гарним повітрям піль і лісів, мусів я знову вертатися до гомінкого й закуреного димами міста. Така поїздка на провінцію була відпочинком, особливо для нервів. Тому залюбки їздив я на місійну працю до наших емігрантів, розкинених по провінціональних американських оселях. Але згодом і це перевелося. Бо приїхало більше священиків до Америки й вірні також там зорганізувалися в самостійні парохії, та мали вже власних душпастирів. Це було корисне для загальної справи св. Церкви, однак враз з тим міські священики не мали вже нагоди вирватися бодай на день-два з міста і віддихнути чистим воздухом на лоні природи та серед щирих людських сердець.

Життя ставало щораз одноманітніше й прикріше. Не диво, що не-раз хотілося попрощатися з американською землею, подякувати їй за хліб і сіль та вернутися до своєї голодної, але й милої батьківщини. Колиб тільки вона була вільна! А то радше вже терпіти ріжні прикрощі розпереzаного автономного устрою українсько-католицької Церкви в Америці, ніж вертатися до неволі.

34. II ВЕЛИЧЕСТВО НІЯГАРА.

Все, що я видів, учить мене вірити в Творця того, чого я не бачив. Емерсон.

При кінці літа 1925. року був я примушений обставинами покинути парохію в Карнегі й перейти до Бофала[1]), що лежить в нюйорськім стейті, в північній частині Сполучених Держав на пограниччі англійської домінії Канади. Саме місто Бофало, як зрештою всі великі міста, було чисте в середмісті, хоча й по широких та добре вимощених вулицях не бракувало паперів ріжного роду й величини, часописів, коробочок від сірників, цукорків, морозива, тощо. Предмістя і бічні завулки були у стані гідному спожаління. Там валялися старі черевики, гамбузи[2]), розбиті горнята, бляшанки від консерв тощо. Іноді можна було залізти по коліна в баюру або спотикнутися на купі смердячого сміття, впасти, поваляти одяг і поранитися шклом.

Деякі будинки були тут гарні, а між ними пишалося кілька малих хмародерів на 8 і 10 поверхів. Були тут школи, музеї, бібліотеки, галерії образів і банки. Недалеко за містом — можна було йти туди й пішки — був звіринець, де крім овець, серн, лисів, вовків і медведів, необхідно був теж пан буйвіл, як визначна міська особливість, бо від нього прийняло місто свою назву[3]). Колись в давнину, ще за первісних мешканців Америки, випасалися на бофальських преріях, зарослих буйними травами, величезні стада диких буйволів. А тепер не залишилося з них навіть сліду в цих околицях, коли не рахувати самої назви міста і буйвола в міському звіринці.

Одним з найкращих творів архітектури, як вислів новітньої інжинірії, є велитенський залізнобетоновий міст на ріці Онтаріо. Він єднає Сполучеї Держави П. А. з Канадою. Вибудували його по війні коштом кількох міліонів долярів.

В Карнегі було всіх мешканців 14.000, а в тім лише українців 400 родин. Зате в Бофало було 600.000 мешканців; самих поляків приблизно 225.000. Але українців-католиків жило там всього 80 родин. Отже бофальська парохія була чисельно багато слабша і якісно гірша від карнегської.

*

[1]) Моє душпастирювання по наших американських парохіях опишу докладно в черговому томі своїх споминів.

[2]) Gamboge.

[3]) Buffalo (Бофало), це значить по-нашому буйвіл.

жинці, слід передовсім згадати про реферати: д-ра Тагіра Шакіра (Важніші моменти з культурного розвитку Туркестану, ред. Акселя Шмідта (Симон Петлюра і справа визволення України), ред. Анатоля Шкутка (Білорусь і білоруси).

Слід підкреслити, що реферати в українській мові виголошували назагал так, щоби всебічно засувати той чи інший історичний момент і показати, як треба поводитися в подібних ситуаціях у майбутньому.

Крім цього брало УНО активну участь у влаштуванні Шевченківського святе-вистави „Назар Стодоля", на якому голова УНО д-р Драбатий виголосив у німецькій мові довший реферат про Тараса Шевченка і його творчість.

Сходини та інші уряджения УНО відвідували крім українців також представники поневолених народів: азербейджанців, білорусів, грузинів, ідель-уральців, туркестанців, вірменів та ін. і також німці, італійці, шведи, болгари, швайцарці, американці та ін.

З іншої діяльности УНО треба згадати про заснування української мандрівної бібліотеки, надсилку поодиноким українцям у Німеччині української літератури, правні поради, допомоги тощо.

Слід сподіватися, що в майбутньому діяльність **Українського Національного Обєднання в Німеччині** пошириться і буде ще активніша, як дотепер.

Повстанці окружили Мадрид.

ЛІССАБОНА, 30. 7. ПАТ. З головної кватири ген. Молі повідомляють, що Мадрид зовсім окружений повстанчими військами і не має звязку з іншими містами, де затрималася влада уряду.

ПОВСТАНЦІ ЗАНЯЛИ АЯМОНТЕ І ПРОВІНЦІЮ СЕВІЛЮ.

ЛІССАБОНА, 30. 7. ПАТ. Повстанчі війська заняли м. Аямонте на португальському кордоні.

СЕВІЛЯ, 30. 7. Авас. Ген. Кієпо де Ляно повідомляє через радіо, що його війська заняли цілу севільську провінцію.

І ВАЛЕНСІЮ.

ҐІБРАЛЬТАР, 30. 7. Райтер не може справдити, чи поголоска, немовби повстанці заняли Валенсію, правдива. У близьких повстанцям колах уважають її правдоподібною.

РАБАТ, 30. 7. ПАТ. Урядові кола заперечують чутку, немовби залізничий звязок з Танжером через заняте повстанцями еспанське Мароко був перерваний.

ЕСП. УРЯД ЗАЙМАЄ БРИТІЙСЬКІ БАНКИ?

ЛЬОНДОН, 30. 7. ПАТ. Британська влада намагається справдити чи правдиві є поголоски, немовби еспанський уряд наказав заняти філію деяких брит. банків у Барсельоні.

ЕСПАНСЬКА ДИПЛЬОМАТІЯ МАСОВО ПОКИДАЄ УРЯД.

РИМ, 30. 7. ПАТ. Еспанський амбасадор Аґіре де Карсер подався до димісії.

БУЕНОС АЙРЕС, 30. 7. ПАТ. Есп. військовий аташе отаман Мартос подався до димісії.

ФРАНЦУСЬКИЙ УРЯД ЗАПЕРЕЧУЄ, НЕМОВБИ ПОМАГАВ ЕСПАНСЬКОМУ.

ПАРИЖ, 30. 7. ПАТ. Перед сенатською комісією закордонних справ Блюм і Дельбос рішуче заперечили, немовби франц. уряд постачав еспанському літаків і воєнного матеріялу.

А ТИМЧАСОМ...

ПЕРПІНЯН, 30. 7. ПАТ. Як повідомляє щоденник з Монпелє „Еклер", у вівторок вранці ескадра зложена з 5-ох мисливських літаків та 1 бомбардуючого перелетіла еспанський кордон в напрямі до Барсельони.

Для нашої будучности не байдуже, чи громадянство сплатить інвалідам затягнений довг, чи покине їх безпомічних власному терпінню!

На викуп решти паїв „Українського Городу".

X. виказ.

Зложили в Центробанку:

Районова Молочарня в Рудках зол. 20.25, а саме: Р. М. зол. 5.—, дирекція Р. М. зол. 5.—, службовики Р. М. зол. 5.—, кружлівкарі Р. М. зол. 5.25 і всі вони кличуть тих самих з: Районової Молочарні Горожанна Велика, Р. М. Комарно, Р. М. Городок, Р. М. в Завидовичах і Р. М. в Берегах.

Союз Кооператив у Стрию зол. 20.— і кличе: ОСК Дрогобич і ОСК Рогатин.

Кооп. „Єдність", Мединичі, зол. 5,— і кличе всі сусідні кооперативи.

„Бриджісти" з Варяжа через м-ра Г. Футуйму зол. 5— і кличуть „Бесіду" в Сокалі.

Олена Білинська, вдова по лікарю, Збараж, зол. 5.— і кличе: Е. Білинську, директорову, Бохенську, меценасову і Боліновську, дружину пароха, всіх зі Збаража.

Д-р Василь Лотоцький, Болшівці, зол. 5.— і кличе: нач. суду Купріяна Левицького, д-ра Якима Кузика, м-ра Модвіцького, Михайла Крайківського, всіх з Боловець, м-ра Евгена Жизневського зі Львова, Дмитра Веристу з Галича, директора Литвина з Жельбір і Василя Семегена з Липиці Долішньої.

Районова Молочарня, Ходорів, зол. 10.— і кличе: всі довколичні Районові Молочарні.

Інж. Степан Яріш, дир. Р. М., Ходорів, зол. 5.— і кличе: дир. Данилюка і дир. Василака.

Манько Володимир, служб. Р. М. Ходорів, зол. 2.— і кличе: Фітеля Василя з Молошкович і Печенка Василя з Жовкви.

Добровольський Сидір, практ. Р. М., Ходорів, зол. 2.— і кличе: Олю Шульгівну з Глинян і Сясю Кухарську в Стрию.

Д-р Осип Дзядів, Баворів ад Тернопіль, зол. 4.— і кличе: д-ра Осипа Бородчака, Рожнятів, д-ра Василя Дичка, Поморяни, д-ра Володимира Когутяка, Лисець ад Станиславів і д-ра Тадея Сая, Івачів Горішний ад Тернопіль.

Василь Пенцак, Копичинці, зол. 4.— і кличе: Володимира Войчака, Львів, Володимира Радловського, Теребовля, Гриця Безкоровайного, Копичинці.

Філія „Союзу Українок" у Старім Самборі зол. 1.— і кличе на довільну суму: Філії „Союзу Українок" в Самборі, Дрогобичі і Перемишлі.

Д-р Іван Сохацький в Калуші зол. 3.—.

Олександер Горницький, Дрогобич, зол. 3.—.

Степан Горницький, Дрогобич, зол. 2.—.

Зілинська Марія, Станиславів, зол. 2.—.

Д-р Василь Палідвор, Рожнятів, зол. 2.— і кличе: Юліяна Антеневича, Тимка Мацькова, суддів у Долині, Пилипа Гайду, проф. гімн. в Тернополі і д-ра Михайла Мельника, адв. в Скалаті.

Зложили в Соколі-Батьку:

Районова Молочарня в Боднарові зол. 25.— і кличе: Районові Молочарні в Калуші, Войниловї, Галичі і Викторові.

Іван Павлик, Якубів, зол. 5.—.

Кооп. „Прут" у Ланчині к. Делятина зол. 3.—.

Районова Молочарня в Турі Великій зол. 4.—.

Попель Зенон, Львів, зол. 2.— і кличе: д-ра Ст. Людкевича і д-ра Б. Кудрика, Рогатин.

У виказі IX-ім мильно подано імена і назвища осіб викликаних п. Кутковським Теодором на зол. 10.—. Має бути: кличе: Бумбу Михайла і Гребеняка Василя зі Сколього.

*

З огляду на те, що решта паїв мусить бути негайно викуплена, просимо поспішатись у вплачуванні добровільних жертв, як також у негайному переказуванні квот, на які поодинокі особи чи установи викликані, бо в цей спосіб заощадимо собі гроші і нас на часті й зайві пригадки. Підтримуйте нашу збіркову акцію! Зробіть її живішою! Нехай не бракне нікого у списку жертводавців! Цеж наш останній зрив.

Всі гроші і кореспонденцію просимо спрямовувати на адресу: Центробанк, Львів, Третього Мая 15. Чекове конто ПКО ч. 143.467 з дописокою: На Український Город.

Про славний водопад великої американської ріки Ніяґари знають мабуть усі наші інтеліґенти, що вчилися в школах, а також ті, що залюбки читають цікаві описи країв. Проте мало є земляків, що мали щастя і змогу власними очима оглядати ріжні дива природи, як ось: вулькани, що безупину димлять і часто викидають зі себе вогонь та жарку лаву, гейсери, що витрискують на кількадесять метрів струями гарячої води, краї вічного літа або вічної зими, де ніч і день ділять рік і т. д. До цих Божих див можна безваганя зачислити й водопад Ніяґари в стейті Ню Йорк на самому кордоні Сполучених Держав і Канади.

Вже в 1908. році, коли то була приїхала до мене з Галичини до Америки моя дружина, вибрався я на прогульку до ніяґарського водопаду в товаристві дружини, двох наших донечок, 8-літньої Наталі й 5-літньої Оксани, та тодішнього монткармельського пароха, о. Л. Сембратовича. Це було літньою порою. День був гарячий. Нашим провідником і перекладачем був о. Л. Сембратович, старший уже віком наш „американець". Прогулька була гарна, однак дуже коротка. Тоді мали ми далеко до Ніяґари й мусіли рахуватися з часом. Отже й оглядали все тільки прихапцем.

Дня 1. вересня 1925. приїхав я на постійний побут до моєї нової парохії в Бофало. Звідсіля можна було частіше виїзджати до водопаду Ніяґари, віддаленого всього пять европейських, значить, двацять американських миль, що на американські комунікаційні відносини означало, як один скок для зайця. Але зараз на початку годі було вибратися на якунебудь прогульку. В парохії панував чистий большевицький „рай" і я мусів порядно приклacти руки, щоб хоч трохи завести в ній лад. А моя донька Оксана знову мусіла чимало набігатися, щоб полагодити всякі формальности й записатися в місцевому університеті, що в Америці не належить до легкої справи.

Щойно 15. січня 1926. могли ми сповнити своє бажання. Встали вранці й приготовили собі на дорогу харчі, знаючи з досвіду, що в прогулькових місцевостях попросту живцем здирають шкуру з гостей. В 10-ій годині всіли ми таки перед нашою хатою до трамваю і поїхали на ринок. Там купили два білєти по 60 центів з Бофало до водопаду Ніяґари і півгодини ждали під голим небом на свій трамвай. Ми змерзли, бо надворі тиснув несогірший мороз.

Врешті зявився наш трамвай: ми розсілися на мягкому сидженні і загрілися. Американські трамваї, як і взагалі всі інші засоби перевозу людей, дуже гарно уряджені. В трамваях було тепло; їх опалювали; була там тепла й зимна вода для вжитку пасажирів і розносчик продавав перекуски, ласощі й напої.

Трамвай швидко гнався просторими бофальськими полями, вкритими білим рядном свіжого снігу. Задивившись на цей білий краєвид, здавалося, що летимо на невидних крилах понад білими хмарами. За годину ми були вже в місті Ніяґара. З трамваєвої стації пустилися, як то кажуть, per pedes apostolorum.[1])

Прогульковців було мало, бо це був будний, чи по американськи „бізнесовий день". А всі американці цупко тримаються принятого нащадками старих енків і освяченого традицією принципу: „Business before pleasure!", „Передовсім інтерес (діло), а потім приємність!"

По кількох хвилинах вільного ходу стали ми над провалом ріки Ніяґари.

Широким коритом котилися хвилями помалу, ліниво, але гордо води Ніяґари й над самим берегом пропасти переваловалися темною масою вниз, немов на свою згубу. Але вже на самім заломі тратила вода свою темну барву, перемінюючи її на барву сірого полотна, що тільки місцями було ніби вибілене.

Я мав таке враження, що на самім вершку водопаду був під тією масою води велитенський валок. А по нім хтось таємничою рукою зсував сіру плахту води, немов би хотів намотати її на другий валок у стіп водопаду.

Приглядаючись до цього дива природи, відчували ми на обличчі й на руках якийсь холодний і вогкий подих, що морозними дрижаками перебігав по цілому тілі, начеб на нас дихав якийсь казковий опир. Це вода, що падала з височині до глибокої безодні, розбивалася на міріяди пилин, а вони густою мрякою осідали тут на все, не поминувши нас. За хвилину покрилися нам руки й обличчя зимною росою. Мої очиці зробилися непрозорі, ніби зайшли полудою і я хотів обтерти їх хустинкою, але й вона була вогка.

Картина ніяґарського водопаду чомусь-то пригадала мені давні, дуже приємні хлопячі часи в Трускавці. Думками я вернувся туди й бачив там засніжений горбок, де хлопці санкувалися. Одні зїзджали вниз саночками, інші просто на дощинках. Іноді було обмаль снігу. Тоді перед заходом сонця заливали ми горбок водою, що на другий день стягалася ледом і совганка була ще карколомніша. (Далі буде)

[1]) Пішки, як колись ходили апостоли.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

Французький комітет народньої оборони рішив заложити інститут високих студій нар. оборони, призначений для старшин ген. штабу та деяких цивільних урядовців, що студіюватимуть політичні, господарські і ін. питання під кутом народньої оборони.

Румунія мабуть буде домагатися скасування міжнародньої комісії, що кермує плавбою на Дунаю, обмежуючи суверенні права прибережних держав.

У французькому департаменті Нор підписано збірну умову, що кладе кінець страйкові 37-х тисяч рільних робітників.

В Англії відбуваються маневри протилетунської оборони.

Австрійські націонал-соціялісти зробили ворожу демонстрацію підчас олімпійського свята у Відні. З тої причини між ними переведено масові арештування і припинено амнестію.

Англьо-совітські морські переговори покінчені; небавом підпишуть договір.

—o—

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— Ювилей Філії „Просвіти“ і Кружка „Р.Ш.“ в Жовкві. Філія „Просвіти“ і Кружок „Р. Ш.“ в Жовкві улаштовують дня 23. серпня ц. р. ювилейне свято з нагоди 30-ліття свого істнування. В програмі: посвячення прапору Філії „Просвіти“, похід, ювил. академія. Тому, що приїзд гостей з інших повітів недозволений, просимо висилати письменні привіти на адресу: Філія „Просвіти“, Жовква, Ринок ч. 21. — **Комітет.**

— Увязнення священика. На доручення органів прокуратури у Новому Селі (пов. Збараж) почав у цих днях відбувати в манастирі ОО. Студитів в Уневі кару 9-місячного арешту о. Петро Петриця, 65-літній парох села Токи, збаразького повіту. Справа о. Петриці датується ще від голосної у свому часі візитації Єп. Івана Бучка у збаразькому повіті. Дійшло тоді до поважних непорозумінь та сенсій поміж українським населенням та польською адміністрацією. У звязку з цими подіями засуджено о. Петрицю за прилюдну критику поведінки розпорядків збаразького старости. Хоча ціла справа мала яскравий політичний підклад і хоча амнестія з дня 2. 1. 1936 р. скасувала всі вимірені кари за політичні проступки до висоти 2 років, проте, на засаді тієї амнестії зменшено засуд о. Петриці лише на половину. Другу половину кари таки мусить відсидіти.

— Почтову агенцію Черхава, пов. Самбір, ліквідують від 1. серпня ц. р. На її місце відкривають нову під назвою Блажів. До неї належать: Блажів, Черхава, Лопушка, Лукавиця, Манастирець Горішній і Долішній, Вільшаник, Сгринька, Волянки і Сприня Велика.

— Ще один „косцюлек“ посвятили 19. липня у Гребенові.

— Нова скарбова палата у Тернополі. Розійшлись поголоски, що в Тернополі отворять нову скарб. палату. Про це старається тернопільське воєвідство, що для справности праці адміністрації, хоче сцентралізувати справи скарбово-податкові. До цієї нової палати належалоб 20 скарбових урядів, які тепер належать до Львова.

— Пошта не любить економії. Мін-во пошт повсясняє: За збірну поручену пересилку (у якій є листи чи картки від кількох осіб або адресовані до кількох осіб), пошта буде домагатися відшкодування у висоті 10-кратної оплати за кожний лист зокрема; крім того надавець збірного листа буде наражений на карно-адміністраційну відповідальність.

— Гуси до Німеччини. Згідно з польсько-німецькою умовою почали експорт гусей до Німеччини. Цього року вивіз гусей до Німеччини почався скоріше, ніж звичайно.

— 53,1 ступнів тепла в тіні записала львівська обсерваторія політехніки дня 29. липня ц. р. На сонці температура доходила до 55 ступнів. Аж до пізної ночі не було ніодного холодного подуву. Незвичайно важко відчували спеку і складачі „Діла“, що працюють ще і при розігрітих машинах, тимто нехай читачі не дивуються, коли у гарячі дні найдуть більше друкарських „чортиків“, як звичайно.

— Моторові залізничі вози курсуватимуть здається від 3. вересня зі Львова до Тернополя і Борислава. Вони скоротять час переїзду до Борислава з 4-ох на 1.5 години, до Тернополя з 4.5 на 2.

— Загублені люди. Леонія Присяжнюк вийшла ще 10. ц. м. з дому (Львівських дітей 46) зі 6-літньою донькою і ще до тепер не вернулася. — Таксамо не вернувся до бурси при вул. Собінського гімназист з 2. кл. Гриць Фішьо. — 16-літній Мануїл Шенек утік зі сирітського захисту при вул. Витовта 9.

— Гофмокль-Островський вийшов на волю за кавцією у висоті 1.000 зол. Він зобовязався не виступати як адвокат, доки його присуд не стане правосильний.

— Братовбивство. 26-літній фризієр Жигмонт Цімерман убив у четвер над раном у домі родичів (Шпитальна 15) свого 29-літнього брата Моріца, власника крамниці з оселедцями. Правдоподібна причина злочину — сварка на грошевому тлі.

— Смерть невідомої. Нічю з 19. на 20. ц. м. захорувала у Львові на вул. Шкірповій якась 50—60-літня жінка, що небавом померла у шпиталі Не знайдено при ній ніяких документів, тому тепер годі устійнити, хто вона. Померша висока на 151 центиметрів, має чорне, по мужеськи обстрижене волосся, довге обличчя з виступаючими костями, без зубів. Була одягнена у лахміття, на шиї мала медалик з образом Богоматері.

— Послужника з гардероби з готелю Жоржа арештовано за крадіж вина вартости 590 зол.

— Рабін визискує малолітних прошаків. Зловлені підчас вчорашньої облави прошаки 12-літ. Давид та 8-літ. Хаїм Парнеси призналися, що рабін М. Штернбах висилає їх на жебри, навіть дає їм бляшану пушку. „Зароблені“ цим способом гроші забирає, зате дає своїм „клієнтам“ утримання та учить їх гебрайського. Щож — бізнес іс бізнес!

— Львівська хроніка. Перед судом стануло двох портієрів готелю „Земянського“, Гнат і Мозес Ліндвурми, які приводили для мешканців готелю повій, брали від них 40 проц. зарібку та змушували до фальшивих зізнань під погрозами побоїв. — У мешканні Мони Готелес-Аллерової (Якуба Стшеме 14) викрили тайне касино гри. Рулетку вартости 2.000 франків сконфіскували, з грачами — що походять з інтелігентських кол — списали протокол. — Під впливом родинного непорозуміння 23-літня А. Гачельська (Збіжева пл. 3) напилася йодини. — С. Тиранський та Марія Зих побили В. Гука (Паненська 38).

— Підпали. 45-літня Марія Кмецік з Ящурової (пов. Коросно) підпалила господарство Михайла Ожги. На переслуханні призналася, що це зробила тому, що вид полумя робив їй велику „приємність“. Лікар ствердив, що вона умово ненормальна. — Станислав Веналер з Коросна з мести підпалив дім своєї тещі Катерини Юрчик, яка не записала йому свого майна.

— Краєва хроніка. Над Надвірнянщиною перейшла 29. ц. м. велика буря з громами. В деяких місцевостях громи спричинили пожежі, як напр. у Тарновиці Лісній, де згоріло 6 господарств. — У Гуші коло Порогів (Станиславівщина) на зрубі фірми Глезінґер пожежа знищила 270 куб. метрів рубаного дерева. — В Конюшкові, пов. Броди, згорів паровий млин Якова Тобіяса. Млин і уладження згоріли до тла. Підозрівають підпал. — На дорозі коло Поникви, пов. Броди, найшли трупа Михайла Мархуня, мешканця Пониковиці. На тілі вбитого найдено рани від ножа і синяки від тупого заліза. Як підозрілих у вбивстві арештували Стефана і Костя Пастухів. — 42-літній Н. Ґеоис з Рівенщини убив у приступі гніву батогом 15-літнього О. Ґнесюка.

— Обікрали поліціянта. У Бродах закралися злодії до мешкання постерункового Реймана і забрали поліційний однострій, службову леґітимацію та інші дрібні предмети.

— 100.000 зол. шкоди зробила пожежа в містечку Деражне, костопільського повіту. Згоріло 11 мешкальних домів і майже нічого не вдалося з домів винести.

— Обірвалася хмара у Сквиртному і Квитоні, повіт Горлиці, на Лемківщині, вчора в полудне. Величезні маси води залили поля Сквиртного, Квитоня, Устя Руського й Климкова. Ріка Здиня ушкодила тартаки в згаданих місцевостях. З водою поплило понад 1000 м³ дерева й дощок, що лежали коло тартаків. Рівень води в р. Ропі піднісся за кілька годин 3 м. понад нормальний стан.

— Перша червоношкіра свята. У ватиканських колах говорять, що папа римський хоче зачислити до числа святих червоношкіру індіянку із племені Могаук, що була охрещена 1675 р. і вела місіонарську працю з величезною самопосвятою під іменем Катерини. Це булаб у католицькій Церкві перша свята червоношкіра.

— Памятник першому гузареві Мадярщини. У Будапешті ставлять памятник першому гузареві фельдмаршалові графові Гадику, що жив за часів Марії Тереси. Про нього оповідають цілі легенди. Він виховувався в езуїтів і мав стати монахом. У двацятім році життя покинув манастир і вступив до гусарського полку, з яким пішов на війну проти турків. Потім брав участь у семилітній війні, де доконував чудес хоробрости. Недалеко Франкенштайна граф Гадик, маючи кількасот гузарів, розбив велику пруську частину війська. Потім перебився через фронт, увійшов до Берліна, стягнув високу контрибуцію і покинув місто, заки прийшла підмога для Берліна.

— Кожного дня — свіжа трава. Двох англійців Гастінгс і Давшуд винайшли спосіб робити сіно без землі. Недавно вони робили покази свого винаходу в англійськім міністерстві хліборобства. Винахідці насипають зерно на залізних великих підставках, над якими висить посуда із спеціяльною хемічною рідиною. Щоденно на три хвилини хемічна рідина зрошує зерно і воно дуже скоро кільчиться і десятого дня вже виростає трава така висока, що можна її вживати для корму худоби. Таким способом на площі одного морга можна за один рік виплекати стільки трави, на яку нормальним способом треба булоб 1.500 моргів. Словом, якщо цей винахід не покажеться блахманом, то можна буде сидіти в кімнаті та приготовляти сіно для худоби. Невідомо ще також, чи виплатиться така „хемічна“ продукція сіна.

— Большевицька господарка. Часопис „За Індустріялізацію“ обговорює справу марнування металів у совітськім промислі. Він зазначує, що в деяких фабриках металеві відпадки доходять до 35 відсотків, у деяких промислових заведеннях навіть до 60 відсотків. Також лісний промисл розвивається дуже погано. В першім чвертьріччі виконали намічений плян тільки у 82 відсотках, у другім ще менше. Замісць вивезти 50 тисяч куб. метрів дерева, вивезли тільки 13 тисяч. Недостає робітників тому, що лісний комісаріят не вміє створити „можливих умовин“ праці для робітників.

— Летунську дослідну академію отворили в Німеччині з доручення Гітлера. Академія займеться дослідами у всіх ділянках повітряної комунікації. Провід цієї академії обняв премієр Ґерінг.

— 93 тисячі жидів покинуло Німеччину від 1-го лютого 1933 р. З цього числа 18 тисяч, як громадяни інших держав вернулися до свого краю, 22 тисячі розїхалось в різні сторони, 31 тисяч виїхало до Палестини і 22 тисячі до Злуч. Держав і Полудневої Америки.

— Памяти поляглих канадійських вояків. У Франції в місцевості Вімі улаштували величаве свято для вшанування памяти 11 тисяч канадійських вояків, що полягли підчас світової війни. На свято приїхав англійський король Едвард VIII, президент французької републики Лебрен, канадійські міністри та багато інших достойників. Голови союзних держав зложили вінки під памятником поляглих

—o—

ДИВОГЛЯДИ.

ҐРАМОФОНИ ЗАМІСЦЬ ДЗВОНІВ.

У Англії в графстві Гангшір, місті Іфорд, вибудували церкву, де нема дзвонів. Буде це перша така церква на світі. Її будівничий, славний архітект, хоче зібрати на ґрамофонових плитах найкращі звуки дзвонів з усіх церков світа та вмурувати їх у церкві. У стінах церкви вмурують гольосник, що буде передавати змінені мельодії церковних дзвонів.

49 КУФРІВ ПРІМАДОННИ.

Марлена Дітріх, що приїхала з Голівуду до Парижа та Льондону, мала із собою 49 куфрів.

—o—

Дописи.

ПЕРЕМИШЛЯНЩИНА.

Одно вияснення з Задвіря. Дістаємо таке письмо: Неправдою є, що дня 19. ц. м. підчас того, як відбувалось сокільське свято в Глинних, кооператива та читальня „Просвіти“ в Задвірю влаштували фестин. Згаданий фестин улаштувала чит. „Просвіти“ сама, а кооператива до того фестину не мала ніякого відношення, бо як торговельне підприємство не влаштовує ніяких розривкових імпрез. — З кооперативним привітом „**Власна Поміч**“, кооператива з обм. порукою в Задвірю.

СТАНИСЛАВІВЩИНА.

Попис дитячого садку. Гарно зорганізоване село Крехівці коло Станиславова. Є там читальня „Просвіти“, „Сокіл“, „Союз Українок“, кооператива з 2ма кома

иицями, кружок „Рідної Школи" та інші. А цього року започатковано організацію дитячого садка. Запрошено провідницю в особі п. Мойсак Іванни, яка веде його з посвятою. Тяжко було з площею для дітвори. Місцевий парох о· Ісаїв заборонив вправляти на парохіяльнім необгородженім ґрунті, так що делеґація села мусіла просити дозволу у старостві. Дозвіл одержано. Число дітвори зросло від червня до сьогодні до 80. Як вислід праці з дітворою був попис дня 26. VII., який виказав, що потрапить зробити одна людина з майже соткою дітвори. Збудовано на подвірю сцену, на якій дітвора на початок відспівала „Вже бубон грає". Маленький Ярко Яновський віддеклямував гідно „Я малий козак". Прегарний був балет „Русалчин танок" укл. п. Мойсаківної· Дуже гарно випала „Моя чета" — 16 малих козаків з крісами. А Нуся Костюк прегарно віддеклямувала „Раз курочка". Ще багато було точок і кожна гарніша від другої. Національним гимном закінчено свято наших найменших. Жертвенна праця наших садівничок доводить до гарних вислідів. Тільки кружки повинні подбати і про відповідну нагороду за цю справді жертвенну працю. До того 1 особа на 80 дітей — це за мало. Тут треба щонайменше 2 особи. На всякий випадок провідниця з цього свята може бути дуже вдоволена. ел.

——o——

Спорт.

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ СПОРТОВЕ ТОВАРИСТВО У ЛЬВОВІ.

Ніде так болюче не відчувають недостачі фізичного виховання, як у масах ремісничої молоді. Ця молодь, яка працює часто по кільканадцять годин денно по неґігієнічно уладжених варстатах і фабриках, фізично нидіє, не маючи змоги добути фізичної заправи і набрати сил до виконування своїх фахових обовязків. Також від моральним оглядом ця молодь не має змоги виховатися на здисциплінованих членів громадянства, бо не має де засвоїти тих важних для суспільности прикмет.

Фізичне і моральне виховання, здисциплінованість і гарт духа може нині дати лише спортове товариство, яке, вміло й фахово ведене, зможе виховати молодь на здорових морально і фізично членів суспільности.

Т-во українських ремісників, промисловців і торговців „Зоря" у Львові, маючи все те на увазі, приступило до заснування спортової секції при Товаристві. Маючи великий людський матеріял, має Т-во змогу в скорому часі перевести в життя намічені пляни в ділянці організації ремісничої молоді у спортовій секції. Покищо створено дружину копаного мяча, столової ситківки і відбиванки. Дружина копаного мяча вже сформована і в найближчих днях задебютує на зеленій мураві. Зложена вона з грачів, які вже грали в своїх і чужих клюбах, тому є надія, що вона докаже, що з ремісника може бути також дуже добрий спортовець. Дружина зголосила своє приступлення до Л.О.З.П.Н. і вже в половині серпня буде грати в Ц-клясі за мистецтво цієї групи

Домівка спорт. секції Т-ва „Зоря" міститься при вул. Вірменській ч. 25, I. пов. і там можуть охочі зголошуватися щоденно від год. 8-ої веч.

Бажаємо новоствореній спортовій секції „Зорі" якнайкращих успіхів в організуванні спортових дружин по всіх містах і містечках, де тільки працюють філії Т-ва „Зоря". Ми переконані, що нова дружина копаного мяча зґуртує швидко у своїх рядах усю ремісничу молодь, яка, граючи в чужих клюбах, пропадає для української нації. Тому берімся до інтенсивної праці, щоб перевиховати нашу молодь на добрих спортовців і на добрих членів української нації!

ЯК УРЯТУВАЛИ ОЛІМПІЙСЬКИЙ ВОГОНЬ.

Вістки у пресі про те, що олімпійський вогонь по дорозі погас, виявилися неправдиві· Була небезпека, що на території Югославії вогню не зуміють утримати, але завдяки помисловости одного спортовця вогонь урятовано. Ось що про це пише „Фелькішер Беобахтер":

„На просторі приблизно 25 кільометрів, на території Югославії, розділили смолоскипи, що в чотирьох або в пятьох мінутах згоріли аж до держака. Це, здається, були пробні смолоскипи. Їхнє світло є червоне. Жалюгідно зідає полумінь запальний матеріял. За скоро він гасне. Дуже зажурилися члени Олімпійського Комітету. Повні відповідальности вискакують зі шкіри сокола, спортовики тутешніх гімнастичних союзів. Бо не цілих пять мінут мають на 1000 м. до розпорядимости, 60, навіть 80 секунд менше, і вже погасає смолоскип. Кожний бігун сідав на їдучий віз, бо інакше не можна було осягнути останніх 100 метрів· У спеці полудня, через не один горбок, прибула штафета понад 45 мінут перед своїм часом до Ягодини. Врятував ситуацію якийсь порадний мотоцикліст, який наклав сухого дерева перед брамами міста. Тут і наспів горіючий смолоскип. Наложене дерево затріщало, ясна полумінь бухнула просто вгору. Олімпійський вогонь був урятований".

МІЖНАРОДНІЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ КОМІТЕТ

почав у Берліні свої наради. Промовляли: з імени канцлера Гітлера д-р Ліпперт, від Олімпійського Комітету д-р Левальд, німецький спортовий диктатор Тшаммер фон Остен та президент Міжнароднього Олімпійського Комітету і творець новітньої Олімпіяди граф Литур.

„ТУР ДЕ ФРАНС".

Учасники наколесного бігу довкруги Франції виїхали з По до Бордо. На останнім етапі переміг Ле Грав. Стартує вже тільки 43 змагунів.

——o——

Нові книжки й журнали.

L' APICOLTORE MODERNO. Torino, lughio 1936. A. XXVII. № 7.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Український Нар. Театр. ім. І. Тобілевича.

Косів.

31. VII. Ніна теща.
1. VIII. Лев з Абісинії.
2. VIII. Катерина.

Український Національний Хор під мист. проводом Дм. Котка.

31. VII. Калуш.
1. VIII. Станиславів.
2. VIII. Надвірна.

Великий Театр:

Нечинний.

Театр Ріжнородностей:

Пятниця, 31. VII. год. 8. веч. „Малощо не ніч пошлюбна".

Кіна.

АПОЛЬО: „Швайцарія горить — Вільгельм Тель", у головній ролі Конрад Файдт.
АТЛЯНТИК: „Любов у повзі".
ВАНДА: „Буря над Андами".
ҐРАЖИНА: „Остання стійка" і „Що чоловік робить в ночі".
КАСІНО: „Бродвей Бід".
КОПЕРНИК: Чу-Чін-Чав" з Анною-Мей-Вонг".
МАРУСЕНЬКА: „Симфонія праці" і „За хвилину щастя".
МЕТРО: „Пісня ковака" і „Ремо Сатан"
МІРАЖ: „Світ належить до тебе" і „Додек на фронті".
МУЗА: „Любовні маневри" і „Все для переможця".
ПАКС: Нечинне.
ПАЛЯС: „На згарищах щастя" і „На хвилі спогадів".
ПАН: 1) „Віденські ночі", 2) „Фліп і Флап".
РАЙ: „І. Ф. І. не відзивається".
СВІТ: „І. Ф. І. не відзивається".
СТИЛЕВЕ: „Ніч на трансатлянтику" і ревія.
ТОН: „Королівська любовниця" і „Бюро пропавших людей".
УТІХА: „Нічна стежа" і ревія.
ХИМЕРА: „Гроші".

ФОТОПЛЯСТІКОН.

(пл. Марійська 5.)

„Еспанія".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Пятниця, 31. липня 1936.

Відень (506,8) 17.00 Форт. ресіталь, 20.00 50-ті роковини смерти Ліста, 22.10 Органова музика, **Брюсель** (483,9) 20.00, 21.15 Концерт, **Братислава** (298,8) 21.50 Великий концертовий дует Вебера, **Прага** (470.2) 19.20 Популярний концерт, 12.15 Сонатіна Крейчі, **Париж** (1648) 17.30, 20.00 Концерт, 20.05 Комічна опера, **Кеніґсвустерґгавзен** (1571) 8.00 Концерт солістів, 10.00 Народні пісні й танки, **Букарешт** (864,5) 19.20 Сучасна двофорт. музика, **Будапешт** (5549) 19.05 Сальонова музика, 22.30 Фестіваль Ліштa, **Мілянo** (368,6) 17.15 Танкова музика, 21.15 Фортеп. ресіталь, **Рим** (420,8) 20.40 Розведенниця — оперетка.

Субота, 1. серпня 1936.

Відень (506,8) 18.00 Концерт, 19.10 Старовіденська комедія, 23.25 Танкова музика, **Брюсель** (483,9) 17.15, 23.00 Танкова музика, **Прага** (470,2) 16.50 Сольо на саксофоні, 17.55 Сучасна швайцарська музика, **Париж** (1648) 18.30, 23.30 Легка музика, 20.30 „Ля Травіята" — опера, **Кеніґсвустерґгавзен** (1571) 6.00 Олімпійські фанфари, 11.30 Торжественний акт посвячення, 14.00 Популярна музика, 16.00 Відкриття XI. Олімпійських Ігрищ, 15.00 Солісти, 22.15 Нічна музика, **Букарешт** (364,8) 17.15, 21.15 Концерт. 20.20 Танкова музика, **Будапешт** (549,5) 17.25 Сальонова музика, 22.10 Циганська музика, **Мілянo** (365,6) 20.45 Океанія — муз. комедія, **Рим** (420.8) 21.30 Симф. концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця, 31. липня 1936.

6·30, 7·40 Ранішня авдиція, 7·35 Трохи інформації, 11·57 Сиґнал часу, 12·03 Туристичний інформатор, 12.08 Життя товариств, 12.13 Популярний денник, 12.23 Пісні і танці, 14.30 Популярна музика. 15.30 Господарські вісти, 15.45 Розмова з недужими, 16.00 Концерт легкої музики, 16.45 Як вибирати заняття, 17.00 Сучасна оперетка, 17.50 Спортовий порадник, 18.00 Устріки Долішні, 18.10 Попурі з творів Цірера, 18.25 Програмова скринька, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Рекламовий концерт, 18.45 Гутірки, 18.50 Бюро студій розмовляє зі слухачами, 19.05 Фильштаф — опера, 19.40 Про завдання спорту, 21.50 Вечірній денник, Актуальна гутірка і Спортові вісти, 22.10 Мікрофони Польського Радія на стадіонах XI. Олімпіяди в Берліні — репорбаж, 22.25 Олімпійські вісти, 22.35 Танкова музика.

Субота, 1. серпня 1936.

6.30, 7.40 Ранішня авдиція, 7,35 Трохи інформацій, 11.57 Сиґнал часу, 12.03 Оглял видавництв, 12.13 Полудневий денник, 12.23 Концерт, 14.30 Концерт обжань, 15.35 Господарські вісти, 15.45 Авдиція для молодших дітей, 16.00 Фортеп. ресіталь, 16.30 Спів. 17.00 Відкриття Олімпійських Ігрищ, 18.00 Сільва рерум, 18.05 Легкі пісні. 18.25 Львівський актуальний фейлєтон, 18.35 Програма на завтра, 18.40 Рекламовий концерт, 18.50 Актуальні гутірка, 19.00 Концерт, 20.15 Авдиція для поляків за кордоном, 20.45 Вечірній денник, 10.55 Актуальна гутірка, 21.00 Скрип. ресіталь, 21.30 Радіова гротеска. 22.00 Олімпійські вісти, 22.30 Спортові вісти, 22.35 Легка музика.

Подяка.

У подяці за послуги у похоронних обрядах нашого сина бл. п. **Евгена Северина Деберн,** пропущено помилково прізвище **о. кан. Пшепюрського зі Старяви.** Цим справляємо помилку і ще раз сердечно дякуємо за віддану останню послугу нашому синові і слова розради та потіхи для нас:

Іван і Софія Дебера, батьки.

БІРЖА.

Варшава (ПАТ)

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельґи бельґ. 89.63—89.20, Доляри американські 5.31 — 5.28, Дол. канадійські 5.29 — 5.26, Фльорени голянд. 360.82 — 359.10, Франки фр. 35.08 — 34.92, Франки шв. 173.54 — 172.70, Фунти англ. 26.67 — 26.51, Гульдени данціґські 100.20 — 99.80, Корони чеські 20.20—19.80, Корони данські 119.04, 118.20, Корони норв. 133.95—133.00, Кор. шв. 137.48—136.50, Ліри італ. 35—33, Марки фінл. 11.76—11.00, Марки нім. 145 — 140, Пезети еспан. не нотовані, Шил. австр. 99 — 98, Марки нім. срібні 152—147.

Акції.

Банк Польський 96, Стараховичі 31.

Папери.

3 інвест. 1. ем. 61—61.50, 2. ем. 60—65, 5 конв. 45.50, 4 прем. дол. 47.50—48, 7 стаб. 47—47.50.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що від дня 30. липня ц. р. кооператива платив за: льоко Львів.

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	2.35 зол.
1 кг. масла десер. бочкового включно з бочк. опакуванням	2.40 „
1 кг. масла експорт. включно з експортовим опакуванням дає зачет	2.40 „
1 л. молока від 10. VII . . .	0·14 „
1 к. яєць	2.55 „

Тенденція на масло сильна, на молоко і на яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 30. VII. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Курята І. кл. щойно від 0.80 кг. вгору	1.05 „
Курки без остріґ І. кл.	0.90 „
Качки молоді, товсті І. кл.	1.00 „

Ціни денні.

Приймає птицю тільки першої кляси. Гірших сортів рішуче не приймає.

ОПОВІСТКИ.

Всім, які причинились до викупу гробу мистця В. Крижанівського (список осіб був у свій час поданий у „Назустріч", як також тій Пані, що склала більшу пожертву, не бажаючи собі, щоб виявити її прізвища), складають щиру подяку

Приятелі Покійного.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.